

**Українська медична стоматологічна академія
Полтавське відділення Міжнародного фонду допомоги хворим
з наслідками травм та захворювань
Всеукраїнська громадська організація «Наукове товариство анатомів,
гістологів, ембріологів та топографоанатомів України»**

DOI 10.26724
ISSN 2079-8334
E-ISSN 2412-9348

Світ медицини та біології

№ 4 (70) 2019

Науковий, медичний, екологічний журнал

**Заснований в травні 2005 року
Виходить 4 рази на рік**

Полтава • 2019

Засновник
Українська медична стоматологічна
академія

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 9878 від 23.05.2005

Фахове наукове видання України
(Наказ МОН України № 612 від 07.05.2019 р.)
Медичні і біологічні науки

Чайковський Ю.Б. (Київ) – головний редактор
Ждан В.М. (Полтава) – заступник головного редактора
Шепітько В.І. (Полтава) – заступник головного редактора
Єрошенко Г.А. (Полтава) – відповідальний редактор

Редакційна колегія:

Автіков Д.С. (Полтава), **Борнштейн Натан** (Тель-Авів), **Гаврилюк А.О.** (Вінниця),
Геращенко С.Б. (Івано-Франківськ), **Голованова І.А.** (Полтава), **Громова А.М.** (Полтава),
Дворник В.М. (Полтава), **Костенко В.О.** (Полтава), **Костиленко Ю.П.** (Полтава),
Костицький В.В. (Київ), **Крючко Т.О.** (Полтава), **Лихачов В.К.** (Полтава), **Ляховський В.І.**
(Полтава), **Мишковска Дорота**, (Ягеллонськ), **Наркевич Кжиштоф**, (Гданськ),
Похилько В.І. (Полтава), **Родінкова В.В.** (Вінниця), **Сілкіна Ю.В.** (Дніпро), **Скрипник І.М.**
(Полтава), **Скрипніков А.М.** (Полтава), **Сокуренко Л.М.** (Київ), **Старченко І.І.** (Полтава),
Ткаченко П.І. (Полтава), **Фал Анджей Маріуш**, (Варшава), **Шерстюк О.О.** (Полтава)

Рекомендовано Вченого радою УМСА (протокол № 3 від 16.10.2019 р.)

Відповідальний за випуск – Єрошенко Г.А.
Комп'ютерна верстка – Наріжна О.М.
Наукове редактування – редакція

Включений до науково-метричної бази даних **WEB OF SCIENCE**
Розміщений на базі Наукових електронних бібліотек **eLIBRARY.RU**
та «КИБЕРЛЕНИНКА»
Розміщений на онлайнових базах даних **PROQUEST, INDEX COPERNICUS**
та GOOGLE SCHOLAR

Адреса редакції та видавця –
Українська медична стоматологічна академія,
кафедра гістології, цитології та ембріології,
вул. Шевченка, 23, м. Полтава, 36000
Тел. (05322) 60-84-44. E-mail: womab.ed@gmail.com

Сайт журналу – www.womab.com.ua

ЗМІСТ

CONTENTS

КЛІНІЧНА МЕДИЦИНА

Balytskyi V.V., Zakharash M.P., Kurik O.H.

Efficacy assessment of the radio-wave surgery and the high-frequency electrosurgery in the treatment of patients with the combined anal canal and rectum pathology

Беш Д.І.

Ефективність мануальної тромбоаспірації у пацієнтів, які перенесли інфаркт міокарда з підйомом сегменту ST

Борисенко О.Н., Сушко Ю.А., Сребняк І.А., Мищанчук Н.С., Безшапочний С.Б., Сербін Г.С.

Причини і результаты реоперацій при отосклерозі

Vadzyuk S.N., Boliuk Yu.V., Luchynskyi M.A.

Influence of psychophysiological features on the condition of teeth hard tissues and periodontium in young subjects

Верба А.В., Желіба М.Д., Богуш Г.Л., Галушка А.М., Довгань І.І.

Досвід реконструктивно-відновливих хірургічних втручань у пацієнтів зі стомами після вогнепальних поранень живота

Вергелес К.М., Горохова Л.В., Гаврилюк А.О., Жарлінська Р.Г., Бабійчук О.Ю., Міщук А.А.

Дослідження практичної реалізації системи медичного обслуговування в Україні в умовах децентралізації

Veresnyuk N.S., Pyrohova V.I., Piniazhko O.B.

Efficacy of herbal and nonsteroidal anti-inflammatory drugs in the therapy of dysmenorrhea in women with congenital uterus anomalies

Voloshan O.O., Grigorov S.M., Demyanyk D.S., Ruzin G.P., Lokes K.P.

Prospects of an automated computer software implementation for prediction of course and treatment in patients with different forms of odontogenic maxillary sinusitis

Воронов В.Т., Гаврилюк А.О., Мороз Л.В., Воронова Т.В.

Судово-медична кваліфікація механічної травми у комбінації з інфекцією правця в травматично-інфекційному процесі

Гавловський О.Д., Голованова І.А.

Забезпечення вторинною медичною допомогою та санаторно-курортним лікуванням учасників АТО

Gevkaliuk N.O., Machogan V.R.

Features of the alveolar bone mucous membrane cellular composition restructuring in case of premature loss of teeth

Євтушенко В.В., Марков А.І., Крамарьов С.О.

Зміни гемодинаміки у дітей з інфекційними захворюваннями, ускладненими синдромом абдомінальної компресії

Жарлінська Р.Г., Гаврилюк А.О., Міщук А.А., Вергелес К.М., Бабійчук О.Ю.

Аналіз міграції медичного персоналу в умовах реформування охорони здоров'я в Україні

CLINICAL MEDICINE

- 7 **Балицький В.В., Захаращ М.П., Курик О.Г.**
Оцінка ефективності застосування радіохвильової хірургії та високочастотної електрохірургії у лікуванні пацієнтів з поєднаною патологією анального каналу і прямої кишки
- 12 **Besh D.I.**
Efficacy of the manual thromboaspiration in patients after myocardial infarction with acute ST segment elevation
- 17 **Борисенко О.М., Сушко Ю.О., Сребняк І.А., Мищанчук Н.С., Безшапочний С.Б., Сербін Г.С.**
Причини і результати реоперацій при отосклерозі
- 22 **Вадзюк С.Н., Болюк Ю.В., Лучинський М.А.**
Вплив психофізіологічних особливостей на стан твердих тканин зубів та пародонта в осіб молодого віку
- 25 **Verba A.V., Zheliba M.D., Bogush G.L., Halushka A.M., Dovgan I.I.**
Experience of reconstructive-rehabilitated surgical injuries in patients with stomas after gunshot wounds of the abdomen
- 30 **Verheles K.M., Horokhova L.V., Gavriluk A.O., Zharlinska R.G., Babiichuk O.Yu., Mischuk A.A.**
Research of the practical implementation of the health care service system in Ukraine in decentralization conditions
- 35 **Вереснюк Н.С., Пирогова В.І., Піняжко О.Б.**
Ефективність рослинних і нестероїдних протизапальних препаратів в терапії дисменореї у пацієнток з вродженими аномаліями розвитку матки
- 39 **Волошан О.О., Григоров С.М., Дем'янік Д.С., Рузін Г.П., Локес К.П.**
Перспективи впровадження автоматизованого програмного забезпечення для прогнозування перебігу та лікування пацієнтів з різноманітними формами одонтогенного верхньощелепного синуситу
- 45 **Voronov V.T., Gavrylyuk A.O., Moroz L.V., Voronova T.V.**
Forensic qualification of mechanical trauma in combination with tetanus infection in the traumatic infectious process
- 50 **Havlovskyi O.D., Holovanova I.A.**
Provision of secondary medical care and sanatorium-and-spa treatment of ATO participants
- 55 **Гевкалюк Н.О., Мачоган В.Р.**
Особливості передбудови клітинного складу слизової оболонки альвеолярного відростка за умови передчасної втрати зубів
- 60 **Yevtushenko V.V., Markov A.I., Kramarev S.O.**
Hemodynamic changes in children with infectious diseases complicated by abdominal compression syndrome.
- 65 **Zharlinska R.G., Gavriluk A.O., Mischuk A.A., Verheles K. M., Babiichuk O.Iu**
Medical personnel migration analysis in the conditions of health care reform in Ukraine

- Ждан В.М., Слабкий Г.О., Жданова О.В.**
Самооцінка студентською молоддю стану особистого здоров'я та характеристика їх звернень за медичною допомогою
- Ivankova V.S., Baranovska L.M., Matviyevska L.V., Khrulenko T.V.**
Application of brachytherapy in chemoradiation of secondary vaginal cancer using different sources of radiation
- Івчук В.В., Коптєва Т.Ю., Ковальчук Т.А.**
Імунологічна оцінка активності запального процесу у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень професійної етіології
- Каплун Д.В., Аветіков Д.С., Вакуленко К.М., Бойко І.В., Гаврильєв В.М.**
Порівняльна характеристика результатів клінічних досліджень слизових клаптів на ранніх етапах спостережень при проведенні кісткової аугментації нижньої щелепи з використанням титанової сітки
- Каськова Л.Ф., Попик К.М., Уласевич Л.П.**
Фізичні показники ротової рідини у дітей шкільного віку з різним стоматологічним статусом
- Kobtseva O.A., Zabolotna I.I., Avdusenko M.V., Yarov Yu.Yu.**
Monitoring of the structure of dentoalveolar anomalies in children of Donetsk region who sought orthodontic treatment
- Kovalchuk T.A., Oriekhova O.V., Pavlenko O.I.**
Risk of development of diseases with temporary disability in workers of the mining and metallurgical industry of Ukraine
- Кожина Г.М., Терсьшина І.Ф., Зеленська К.О., Огоренко В.В., Венгер О.П.**
Динаміка показників концентрації прозапальних цитокінів у сироватці крові хворих на рекурентний депресивний розлад
- Кузьмінова Н.В., Романова В.О., Серкова В.К., Лук'янцева Г.В., Осовська Н.Ю., Князькова І.І., Гаврилюк А.О., Марчак Т.В.**
Порівняльна оцінка ефективності додаткової ендотеліопротекторної терапії у хворих на ішемічну хворобу серця
- Мельник О.А., Рибальська А.П., Горяніова Н.В., Третяк Н.М.**
Вплив пробіотичного препарату на мікробіоценози верхніх дихальних шляхів у хворих на гостру мілодінну лейкемію
- Мельничук М.М., Павленко В.М.**
Психологічні особливості хворих на хронічний коліт у стадії ремісії
- Nesterak R.V., Hasiuk M.B.**
Clinical-psychological rehabilitation of cardiac patients through optimization of the self-perception of health
- Ozhogan Z.R., Yasinskyi MM, Levandovskyi R.A. Bulyk RY.**
Taxonomic composition and population level of the prosthetic bed mucosa microbiota at the dental arch defects in patients made prosthetic appliance with partial denture

- 71 Zhdan V.N., Slabkyi H.A., Zhdanova O.V.**
Self-assessment of student youth state of personal health and characteristic of their applications for medical care
- 76 Іванкова В.С., Барановська Л.М., Матвієвська Л.В., Хруленко Т.В.**
Застосування брахітерапії у хіміопроменевому лікуванні вторинного раку вагіни з використанням різних джерел радіації
- 82 Ivchuk V. V., Kopteva T. Yu., Kovalchuk T. A.**
Immunological evaluation of inflammatory process in patients with chronic obstructive pulmonary disease of professional etiology
- 87 Kaplun D.V., Avetikov D.S., Vakulenko K.M., Boyko I.V., Gavrilyev V.M.**
Comparative characteristic of the results of clinical studies of the mucous flaps in the early stages of observation during the bone augmentation of the mandible using titanium mesh
- 91 Kaskova L.F., Popyk K.M., Ulasevych L.P.**
Physical indices of oral fluid in children of school age with different dental status
- 95 Кобцева О.А., Заболотна І.І., Авдусенко М.В., Яров Ю.Ю.**
Моніторинг структури зубощелепних аномалій у дітей Донецької області за зверненням
- 99 Ковальчук Т.А., Орехова О.В., Павленко О.І.**
Ризик розвитку захворювань з тимчасовою втратою працездатності у працівників гірничо-металургійної галузі України
- 104 Kozhyna G.M., Tereshina I.F., Zelenska K.O., Ogorenko V.V., Venger O.P**
Dynamics of the pro-inflammatory cytokines concentration indices in the blood serum of patients with recurrent depressive disorder
- 107 Kuzminova N.V., Romanova V.O., Sierkova V.K., Lukyantseva H.V., Osovskaya N.Yu., Knyazkova I.I., Havrylyuk A.O., Marchak T.V.**
Comparative assessment of the efficacy of additional endothelial-protective therapy in patients with coronary heart disease
- 112 Melnyk O.A., Rybalska A.P., Goryainova N.V., Tretyak N.N.**
Influence of the probiotic drug on the microbiocenosis of the upper respiratory tract in patients with the acute myeloid leukemia
- 117 Melnichuk M.M., Pavlenko V.M.**
Psychological peculiarities of patients with chronic colitis at the stage of remission
- 122 Нестерак Р.В., Гасюк М.Б.**
Клініко-психологічна реабілітація кардіологічних хворих через оптимізацію внутрішньої картини здоров'я
- 128 Ожоган З.Р., Ясінський М.М., Левандовський Р.А. Булик Р.Й.**
Таксономічний склад і популяційний рівень мікробіоти слизової оболонки протезного ложа при дефектах зубних рядів у пацієнтів, запротезованих частковими знімними протезами

Осовська Н.Ю., Шеремета Б.В., Кузьмінова Н.В., Гаврилюк А.О., Князькова І.І. Комплекс інструментальних показників, асоційованих з передгіпертрофією лівого шлуночка у молодих здорових осіб	133	Osovsk N.Yu., Sheremeta B.V., Kuzminova N.V., Gavriluk A.O., Knyazkova I.I. Instrumental indices assosiated with left ventricular prehypertrophy in young healthy individuals
Радчук В.Б., Гасюк Н.В., Срошенко Г.А. Аналіз структури ортопедичної патології та частоти повторних звернень після протезування металокерамічними конструкціями	138	Radchuk V.B., Hasiuk N.V., Yeroshenko G.A. Analysis of the orthopedic pathology structure and the frequency of repeated visits after dental prosthetics with metal-ceramic structures
Рейзвіх О.Е., Деньга А.Е., Шнейдер С.А., Скиба В.Я., Скиба О.В. Спектроколориметрична та електрометрична оцінка впливу професійної гігієни порожнини рота у дітей 12 років на тверді тканини зубів і пародонт	142	Reyzvikh O.E., Denga A.E., Shnayder S.A., Skyba V.Ya., Skyba O.V. Spectrocolorimetric and electrometric evaluation of the influence of professional oral hygiene in children of 12 years on hard tooth tissues and periodontal
Sichkoriz O.Ye. Medico-social profiles of physicians in training	146	Січкоріз О.Є. Медико-соціальний портрет лікарів-інтернів
Savelieva N.M., Sokolova I.I. Correction of the systemic immunity humoral component parameters in patients with generalized periodontitis	151	Савельєва Н.М., Соколова І.І. Корекція параметрів гуморальної ланки системного імунітету у хворих на генералізований пародонтит
Syzova L.M., Koval L.T., Bodnar V.A., Kaydashev I.P., Iziumska O.M. Prediction of hepatic fibrosis progression rate in chronic hepatitis C on the basis of clinical and genetic signs	155	Sизова Л.М., Коваль Т.І., Боднар В.А., Кайдашев І.П., Ізюмська О.М. Прогнозування швидкості прогресування фіброзу печінки при хронічному гепатиті С на основі клінічних і генетичних ознак
Скрипник І.М., Маслова Г.С. Роль S-адеметіоніну у супровідній терапії гострих мієлобластичних лейкемій	159	Skrypnyk I.M., Maslova G.S. S-ademethionine role in supportive treatment of acute myeloblastic leukemia
Столярова О.Ю., Солодянникова О.І., Кметюк Я.В. Можливості позитронно-емісійної томографії у променевій терапії хворих на рак легенів	163	Stolyarova O.Yu., Solodyannykova O.I., Kmetyuk Ya.V. Opportunities of positron-emmision tomography in radiation therapy of lung cancer patients
Стоянов О.М., Калашніков В.І., Вастьянов Р.С., Брошков М.М., Калашнікова І.В., Бакуменко І.К., Галузінська М.І., Ширікалова А.О. Особливості вегетативної та судинної регуляції мозкового кровотока у пацієнтів з головним болем напруження	168	Stoyanov O.M., Kalashnikov V.I., Vastyanov R.S., Broshkov M.M., Kalashnikova I.V., Bakumenko I.K., Galuzinskaya M.I., Shirikalova A.O. The peculiarities of brain bloodflow autonomic and vascular regulation in patients with headache tension
Filippova O.Yu. Lipid metabolism features in patients with the combination of non-alcoholic steatohepatitis and its correction	172	Філіппова А.Ю. Особливості ліпідного обміну у хворих з коморбідним перебігом неалкогольного стеатогепатиту та його корекція
Хоменко І.П., Король С.О., Лурін І.А., Челішвілі А.Л., Січинава Р.М. Наукове обґрунтування конверсії методу остеосинтезу вогнепальних переломів довгих кісток	177	Khomenko I.P., Korol S.O., Lurin I.A., Chelishvili A.L., Sichinava R.M. Scientific substantiation of the osteosynthesis method conversion in long bones gunshot fractures in the armed forces medical system of ukraine

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕДИЦИНА

Амінов Р.Ф., Сирцов В.К., Федосєєва О.В., Фролов О.К. Морфологічні показники селезінки та тимусу щурів після впливу сольового екстракту <i>hirudo verbana</i>	183	
Гринь В.Г. Макро-мікроскопические особенности рельєфа слизистой оболочки желудочно-кишечного тракта белых крыс	188	

EXPERIMENTAL MEDICINE

Aminov R.F., Syrtsov V.K., Fedosieeva O.V., Frolov A.K. Morphological parameters of spleen and thymus of the rats after the influence of saline extracts <i>hirudo verbana</i>	183	
Гринь В. Г. Макро-мікроскопічні особливості рельєфу слизової оболонки шлунково-кишкового тракту білих щурів	188	

- Корнієнко В.В., Погорєлов М.В.,
Голубничя В.М., Гусак Є.В., Олешко О.М.**
Кореляційний аналіз взаємозв'язків цитологічних показників та динаміки ранового загоєння опікових ран шурів при використанні хітозанових мембрани у віковому аспекті
- Курило Х.І., Небесна З.М., Кліщ І.М.,
Вольська А.С.**
Корегуючий вплив фітокомпозицій на процеси неферментативного глікозилювання та структурні зміни у підшлунковій залозі при експериментальному цукровому діабеті 2-го типу
- Лук'янцева Г.В., Пастухова В.А.,
Ковальчук О.І., Дутчак У.М.**
Зміни хімічного складу плечових кісток шурів під впливом жовтого барвника тартразину
- Мірзебасов М.А., Смирнов А.С., Смирнов С.М.**
Вплив епіхлоргідрину на стан крипт слизової оболонки дванадцятипалої кишки шурів та корекція наслідків цього впливу
- Надрага М.С., Луцик О.Д.**
Владислав Шимонович – організатор і перший керівник кафедри гістології та ембріології Львівського університету
- Острівський М.М., Дельцов О.І., Гевка О.І.,
Геращенко С.Б.**
Вплив армадіну на периферійний нерв за корекції паклітаксел-індукованої нейропатії в експерименті
- Пелипенко О.В., Шепітько В.І., Пелипенко Л.Б.**
Динаміка морфологічних змін синовіальної оболонки колінного суглобу шурів при експериментальному неспецифічному артриті та при введенні кріоконсервованої плаценти
- Stetsuk Ye.V., Kostenko V.O., Shepitko V.I.,
Goltsev A.N.**
Influence of the 30-days central deprivation of testosterone synthesis on the morphological and functional features of rat testicular interstitial endocrinocytes and sustentocytes
- Фещенко Г.І., Марчишин С.М., Волков К.С.,
Андрійшин О.П., Ярема Н.І.**
Вплив ліофілізованого екстракту з трави хамерію вузьколистого на гістологічний стан печінки шурів за умов гострого токсичного ураження тетрахлорметаном

- 193 Kornienko V.V., Pogorielov M.V., Holubnycha V.M., Husak E.V. Oleshko O.M.**
Correlation analysis of cytological parameters and wound healing dynamics of burn wounds of rats using chitosan membranes in the age aspect
- 198 Kurylo Kh.I., Nebesna Z.M., Klishch I.M., Volska A.S.**
Corrective effect of photocomposition on the non-enzymatic glycosylation processes and structural changes in the pancreas in experimental type 2 diabetes mellitus
- 203 Lukyantseva H.V., Pastukhova V.A., Kovalchuk A.I., Dutchak U.M.**
Changes in the chemical composition of the rat's humeri under the influence of yellow tartrazine stain
- 208 Mirzebasov M.A., Smirnov A.S., Smirnov S.N.**
Influence of epichlorohydrin on the state of the duodenal mucosa crypts in rats and correction of the consequences caused by this effect
- 213 Nadraga M.S., Lutsyk A.D.**
Wladyslaw Szymonowicz – organizer and first head of Lviv university histology and embryology department
- 218 Ostrovskyi M.M., Deltsova O.I., Gevka O.I., Herashchenko S.B.**
The influence of armadine on the peripheral nerve in the correction of paclitaxel-induced neuropathy in the experiment
- 224 Pelipenko O.V., Shepitko V.I., Pelipenko L.B.**
The dynamics of morphological changes in the synovial college of rats in rates in experimental non-specific arthritis and invidence
- 228 Стецук Є.В., Костенко В. О., Шепітько В.І., Гольцев А.М.**
Вплив 30 денної центральної депривації синтезу тестостерона на морфофункциональні особливості інтерстиціальних ендокриноцитів та сустентоцитів яєчка шурів
- 233 Feshchenko G. I., Marchyshyn S. M., Volkov K.S., Andriyishyn A.P., Yarema N.I.**
Chamerion extract influence on the histological status of rat liver under acute toxic affection by tetrachlormetane

БІОЛОГІЯ

- Knysh O.V., Isayenko O.Yu., Babych Ye.M., Rymsha O.V., Pogorila M.S., Balak O.K.**
In vivo evaluation of safety and toxicity of cell-free extracts containing bifidobacterium bifidum and lactobacillus reuteri derivatives

BIOLOGY

- 237 Книш О.В., Ісаєнко О.Ю., Бабич Є.М., Римша О.В., Погоріла М.С., Балак А.К.**
In vivo оцінка безпеки і токсичності дериватів bifidobacterium bifidum i lactobacillus reuteri

ПОДІЇ ДАТИ

- Звіт про VII конгрес наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографо-анатомів України, Одеса, 02-04 жовтня 2019 р.

EVENTS AND DATES

- 243 Report on the 7th congress of the scientific society of anatomists, histologists, embryologists and topographical-anatomists of Ukraine, Odessa, october 02-04, 2019**

N.M. Savelieva, I.I. Sokolova
Kharkiv National Medical University, Kharkiv

CORRECTION OF THE SYSTEMIC IMMUNITY HUMORAL COMPONENT PARAMETERS IN PATIENTS WITH GENERALIZED PERIODONTITIS

e-mail: sdent_irina@ukr.net

Dynamics of indicators of humoral arm of systemic immunity using complex therapy with the inclusion of immunomodulators in patients with chronic generalized periodontitis of I and II grades of development on giardiasis background was studied. It is established that the developed treatment regimen has a pronounced normalizing effect on the activity of humoral immunity. Under its influence, IgE and CIC levels in blood serum return to normal and the affinity of antimicrobial IgG antibodies increases. The obtained data give grounds to assert that the developed treatment regimen of complex therapy in patients with chronic generalized periodontitis of I and II grades of development on giardiasis background was more effective than conventional treatment.

Key words: chronic generalized periodontitis, giardiasis, humoral immunity.

The paper is a fragment of the research project "Improvement and development of new individualized diagnosis methods and treatment of dental diseases in children and adults", state registration No. 0112U002382.

Despite significant advances in the study of etiology and pathogenesis of periodontal diseases, as well as current considerable arsenal of dental drugs, the problem of treatment of these diseases, in particular generalized periodontitis (GP), remains unresolved. Therefore, studies aimed at finding new pathogenetically substantiated methods of treatment and prophylaxis of GP are relevant to this day. As known, GP development is often combined with concomitant diseases or occurs as a consequence of human somatic illnesses. [1, 2]. One of many such diseases is parasitosis. Conducted research showed that GP that develops on giardiasis background, has a long chronicity and is often resistant to conventional treatment [3].

In Ukraine up to 30-40 thousand cases of giardiasis is recorded annually, and, according to researchers, giardiasis contributes to the emergence of somatic and exacerbation of existing chronic diseases, affecting various systems of human body, including immune system. [4, 5]. In view of this, questions related to the immune system condition in patients with GP with parasitosis required a careful study.

In accordance with the results of the conducted research, it was established that GP development is closely related not only to the elements of immune deficiency, but also to the autoimmune process [6], which greatly complicated the selection of optimal treatment regimen. Identifying features of the immune response in patients with I and II grades GP against the background of giardiasis required focus on developing methods of correcting immune system functions by means of immunomodulators, which opens a possibility to influence the body's immunoreactivity, thereby contributing to increase in the effectiveness of conventional treatment. The research interest in the study of applied therapy effectiveness, in particular its ability to positively influence the immunological status of the organism of patients is quite understandable.

The purpose of the study was to determine the effect of applied complex therapy on the indicators of humoral arm of systemic immunity in patients with chronic generalized periodontitis of I and II grades of development on giardiasis background.

Materials and methods. The studies conducted by the Department of Dentistry of Kharkiv National Medical University together with the Department of Parasitic and Tropical Diseases of Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education were carried out under conditions of voluntary informed consent of patients. 180 patients with giardiasis invasion at the age of 20-40 with chronic GP of I and II grades were examined. They formed the main group (24 patients with GP of I grade and 66 patients with GP of II grade of development) and the comparison group (24 patients with GP of I grade and 66 patients with GP of II grade of development). To compare the data of patients with GP, 30 practically healthy individuals (PHI) without pathology of periodontal disease and without parasitosis and chronic pathology of other organs and systems for the period of examination were involved in the study. They formed a group PHI.

The dental diagnosis of patients was made on the basis of a survey, review, definition of simplified oral hygiene index OHI-S (Green JC, Vermillion JR, 1964) [7], index assessment of periodontal tissues state (intensity of periodontal tissue inflammation - PMA (Parma G., 1960) [7], periodontal index - PI

(Russell A., 1956) [7], sulcus bleeding - bleeding index Muhlemann-SBI (Muhlemann, 1971) [8], measurement of dentogingival junction loss level (mm), gingival pockets depth (mm), gum recession height (mm) and X-ray examination according to the classification of periodontal diseases (Danylevskyi M.F., 1994).

Selective teeth grinding was carried out for all patients of the main and comparison groups and, if any - elimination of traumatic occlusion and removal of supra gingival and sub gingival dental deposits. Non-surgical or surgical debridement of gingival pockets was performed and, if necessary - removal of loose teeth. Permanent or temporary teeth splint, rational dental prosthetics, oral cavity sanitation were carried out. 0.05%- 0.2% Chlorhexidine bigluconate solution was used for the medical treatment of periodontal tissues. The main group patients treatment was carried out in two stages.

Table 1

**Suggested treatment and prevention complex for patients with GP
in the presence of giardiasis infestation**

No.	Drug	Dosage	Terms	Mechanism of action
StageI: GP development stage I and II against giardiasis infestation				
Locally				
1.	«Decasan»	Irrigations and instillations into periodontal pocket (p/p)	GP st. I – 10 days; GP st. II – 14 days.	Antimicrobial, virucide, fungicide and antiprotozoal actions; exhibits desensitizing and anti-inflammatory properties
2.	«Catomas»	Instillations into p/p and applications on gums	GP st. I – 10 days; GP st. II – 14 days.	Antioxidant, immunomodulatory, antimicrobial, anti-inflammatory and epithelizing effects
On the system level				
3.	«Erbisol	Intramuscular (i/m), in the evening. GP st. I – 4 ml – 10days; GP st. II – 4 ml - 10 days and 2 ml additionally 10 days.		Immunomodulatory, detoxifying, anti-inflammatory, antioxidant, membrane-stabilizing, reparative, hepatoprotective action; capable of inhibiting autoimmune and allergic processes, restoring the balance of Th1-lymphocytes and Th2-lymphocytes activity
4.	«Sage oil»	Consistently, according to instruction	GP st. I – 1 month; GP st. II – 2 months.	Herbal adaptogen. Has anti-inflammatory, antimicrobial, hemostatic, anti-inflammatory properties.
5.	«Kvertulin»	Consistently, according to instruction	GP st. I and II – 1 month.	Dysbacteriosis prevention; antioxidant, membrane and capillary-stabilizing action.
StageI: GP development stage I and II against giardiasis infestation				
Locally				
1.	«Abigel» periodontal gel	Instillations into p/p and applications on gums.	GP st. I – 10 days; GP st. II – 14 days.	Anti-inflammatory, astringent, antiseptic, fixative and hemostatic action
2.	Toothpaste «Lacalut flora»	In the morning and in the evening	GP st. I and II – during treatment: After treatment. GP st. I – 1 month; GP st. II – 2 months.	Has high cleansing, periodontium protective, antihalitosis effects
3.	Oral rinse «Listerine Total Care»	In the morning and in the evening	GP st. I and II – during treatment. After treatment: GP st. I – 1 month; GP st. II – 2 months.	Anti-inflammatory, antioxidant, antimicrobial, hemostatic, antihalitosis properties; reduces the rate of tartar formation
On the system level				
1.	«Pumpkin seed oily extract»	Consistently, according to instruction	GP st. I – 1 month; GP st. II – 2 months.	Adaptogen, normalizes metabolism, has choleric, hepatoprotective, anti-sclerotic, regenerating, antioxidant action.

Depending on the severity of GP the following treatment-and-prophylactic operations were performed for the patients of the main group: local use of drugs with complex antimicrobial, anti-inflammatory, fungicidal and antiprotozoal effect (Decasanum irrigations), antimicrobial, anti-inflammatory, antioxidant and immunomodulatory effect (Katomas instillations and applications)

according to the degree of GP (I or II) for 10 or 14 days, respectively. On a systemic level Erbisolum immunomodulator was prescribed intramuscularly according to the treatment regimen (10 or 20 days depending on the severity), as well as Salvia Oil or Pumpkin Seed Oil Extract vegetative adaptogen (1 or 2 months according to severity) and Kvertulin antioxidant (10 or 14 days depending on the severity). The obligatory component of treatment-and-prophylactic complex for patients with GP on giardiasis background was a dual-fold daily use of Lacalut flora toothpaste and Listerine Total Care oral rinse for 1 or 2 months, depending on the severity.

Patients of the comparison group were treated according to the conventional treatment regimen, which provided for local use of instillations and applications of Metrogyl Denta gel with antimicrobial and antiseptic effect, Aecol ointment with antioxidant, anti-inflammatory and reparative effect (10 or 14 days according to GP severity), and systemic use of Echinacea Compositum S – a drug with complex immunomodulatory, anti-inflammatory and detoxification effect (intramuscularly for 10 days according to the treatment regimen) and Linex probiotic for 10 days. The treatment regimen was supplemented by the hygiene algorithm consisting of dual-fold daily use of Forest Balsam toothpaste and oral rinse for 1 or 2 months, depending on the severity.

The impact of the proposed and conventional therapy on humoral immunity was assessed by the dynamics of changes in IgA, IgM, IgG, IgE, CIC levels in blood serum, complement activity, antibodies level to etiological infectious agents and common antigenic determinant (CAD), affinity of antibodies produced by IgG. IgA, IgM, IgG in blood serum were determined spectrophotometrically with PEG-6000 [9]. The level of IgE was determined using ELISA according to the instruction. Complement activity was evaluated by means of 50% hemolysis of sheep erythrocytes according to the method of Chudomels in modification of N.I. Kondrashova. The concentration of circulating immune complexes (CIC) in blood serum was determined by the method of selective precipitation of PEG - 6000 (V.M. Frolov, 1991) [10]. Affinity of antimicrobial IgG - antibodies was estimated using relative number by the method of R. Luxton and E. Tompson [11], Telnyuk Y.I. and co-writers [12]. Statistical processing of materials was carried out using mathematical statistics methods for analysis of the data obtained [13]. In particular, methods of evaluation, by means of which, with a certain probability, conclusions regarding distribution parameters were drawn. To determine the difference between mean values, the parametric Student's t-test and non-parametric - Wilcoxon signed-rank test were used. The verification of found differences was carried out at the level of significance < 0,05. In addition, statistical processing of results was performed using Microsoft Excel 2007 and MedStat program, according to the recommendations for the statistical processing of biomedical data [14].

Results of the study and their discussions. The results of the study indicate that after conducted therapy all indicators of humoral immunity in patients of main group with both I and II grades of disease development experienced positive changes. Already on the first day of the end of treatment (table 1, 2) reduction of increased values of IgE, CIC to the values of the norm was observed and normalization of complement activity in patients with GP of II grade of disease development occurred in this period.

Table 2

IgA IgM, IgG, IgE, CIC and complement concentration in blood serum in patients with GP of I grade of development on giardiasis background after the course of therapy.

Indicators	Before treatment 24 ppl./24 ppl.	After treatment			Group PHP 30 ppl.
		1 day	30 days	6 months	
IgA, g/l	<u>1.31±0.19</u> 1.31±0.19	<u>1.50±0.19</u> 1.35±0.19	<u>1.52±0.15</u> 1.41±0.18	<u>1.51±0.14</u> 1.42±0.16	1.51±0.14
IgM, g/l	<u>1.28±0.14</u> 1.27±0.14	<u>1.38±0.17</u> 1.30±0.16	<u>1.24±0.16</u> 1.27±0.16	<u>1.22±0.14</u> 1.24±0.15	1.22±0.13
IgG, g/l	<u>12.1±1.32</u> 12.0±1.32	<u>12.6±1.43</u> 12.1±1.44	<u>12.83±1.33</u> 12.0±1.36	<u>12.45±1.20</u> 12.3±1.36	12.41±1.11
IgE, IU	<u>127.3±13.7*</u> 127.3±13.7*	<u>77.9±8.8**</u> 115.6±13.1*	<u>70.5±8.4**</u> 91.4±10.9***	<u>68.9±7.9**</u> 96.8±11.3***	67.50±7.62
CIC, g/l	<u>1.88±0.20*</u> 1.87±0.20*	<u>1.59±0.20</u> 1.81±0.20*	<u>1.42±0.19**</u> 1.67±0.18	<u>1.42±0.16**</u> 1.67±0.18	1.41±0.12
Complement CH ₅₀	<u>71.0±6.38*</u> 71.0±6.38*	<u>65.91±6.79</u> 68.53±7.01	<u>60.86±6.18</u> 63.26±6.31	<u>60.59±5.18</u> 63.84±6.32	60.52±4.51

Notes. Above the line - indicators of patients of the main group; under the line - patients of the comparison group; * - p<0.05 between the indicators of patients with GP and group PHI; ** - p<0.05 between the indicators of patients before and after treatment; *** - p<0.05 between the indicators of patients main and comparison group.

Table 3

**IGA IGM, IGG, IGE, CIC AND COMPLEMENT CONCENTRATION IN BLOOD SERUM
IN PATIENTS WITH GP OF II GRADE OF DEVELOPMENT ON GIARDIASIS BACKGROUND AFTER
THE COURSE OF THERAPY**

Indicators	Before treatment 66 ppl. / 66 ppl.	After treatment			Group PHP 30 ppl.
		1 day	30 days	6 days	
IgA, g/l	<u>1.33±0.19*</u> 1.32±0.19*	<u>1.44±0.20</u> 1.40±0.20	<u>1.50±0.18</u> 1.42±0.18	<u>1.52±0.18</u> 1.46±0.18	1.51±0.14
IgM, g/l	<u>1.29±0.14</u> 1.29±0.14	<u>1.39±0.17</u> 1.31±0.16	<u>1.26±0.17</u> 1.28±0.17	<u>1.22±0.15</u> 1.28±0.17	1.22±0.13
IgG, g/l	<u>12.53±1.51</u> 12.53±1.51	<u>12.59±1.60</u> 12.55±1.60	<u>12.56±1.51</u> 12.46±1.56	<u>12.55±1.36</u> 12.90±1.57	12.41±1.11
IgE, IU	<u>130.6±13.9*</u> 130.7±13.9*	<u>81.4±9**.***</u> 119.6±13.9*	<u>72.9±8.8**.***</u> 94.3±11.8*.**	<u>68.7±7.9**.***</u> 98.3±11.9*.**	67.50±7.62
CIC, g/l	<u>2.5±0.27*</u> 2.4±0.27*	<u>1.71±0.22**</u> 2.0±0.24*	<u>1.49±0.18**</u> 1.81±0.21*	<u>1.42±0.16**.***</u> 1.82±0.19*	1.41±0.12
Complement, CH50	<u>79.3±6.73*</u> 79.3±6.73*	<u>68.7±6.83</u> 70.7±6.91	<u>62.1±6.82**</u> 66.3±6.84	<u>60.9±6.11**</u> 67.6±6.73	60.52±4.51

Notes. Above the line - indicators of patients of the main group; under the line - patients of the comparison group; * - p<0.05 between the indicators of patients with GP and group PHI; ** - p<0.05 between the indicators of patients before and after treatment; *** - p<0.05 between the indicators of patients of main and comparison group.

Positive effect of treatment on these indicators remained throughout the entire observation period (6 months).

During the observation significant changes in immunoglobulins IgA, IgM, IgG levels in patients did not occur, with the exception of just a slight correction of their level to the average values of the norm.

However, reduction of increased values of IgE happened slowly in patients who were treated using the conventional therapy (comparison group), reliable differences in comparison with the values before the treatment were registered beginning only from the thirtieth day of the end of treatment (table 1, 2).

IgE level in blood of patients of the comparison groups remained significantly higher than values of the norm throughout the entire observation period. Concentration of circulating immune complexes (CIC) in blood of patients with GP of I grade of disease development of the comparison group did not differ significantly from the values of the norm only from the thirtieth day of the end of treatment. However, during all observation periods (1 day, 30 days, 6 months) significant differences occurred in the indicators of the CIC in patients with GP of II grade of disease development of the comparison group. Conducted studies showed that the activity of the complement before the treatment was not significantly different from the values of the norm in patients with GP of II grade of disease severity of the main group and the comparison group. On the 1st day of the end of treatment complement activity indicators in patients with GP of II grade of development of main and comparison groups returned to the value of the norm.

Under the influence of the developed therapy, a dynamic increase in the affinity of antimicrobial IgG antibodies occurred. The affinity of IgG antibodies in patients with chronic generalized periodontitis of I and II grades of main groups was recorded at the level of PHI group on the 1st day of the end of treatment and remained the same throughout the observation period (6 months) (table 3). Some increase in the affinity of IgG occurred in patients with GP of I and II grades of disease development of comparative groups after the end of treatment, but the restoration of the affinity to the values of norm did not occur during the entire observation period.

Table 4

**Affinity of IgG antibodies to common antigenic determinant of bacteria in patients with GP of I and II
grades of development, which progressed on parasitosis background before and after the course of therapy**

Groups of patients	Before treatment	After treatment		
		1 day	30 days	6 months
CGP of I gr. + giardiasis	<u>602.8±70.6*; n=24</u>	<u>903.9±92.4**.***</u>	<u>>1000 ***.***</u>	<u>>1000 **.***</u>
	<u>602.8±70.6*; n=24</u>	<u>701.5±83.4*</u>	<u>730.9±83.4*</u>	<u>727.8±83.1*</u>
CGP of II gr. + giardiasis	<u>601.1±70.3*; n=66</u>	<u>896.7±93.2**.***</u>	<u>>1000 ***.***</u>	<u>>1000 ***.***</u>
	<u>601.1±70.3*; n=66</u>	<u>691.6±84.5*</u>	<u>716.3±84.1*</u>	<u>710.1±84.1*</u>
Group PHP		>1000		

Notes. Above the line – indicators of patients of subgroups 2A, 2B, 2C; below the line – patients of subgroups 3A, 3B, 3C; * - p<0.05 between the indicators of patients with GP and group PHI; ** - p<0.05 between the indicators of patients before and after treatment; *** - p<0.05 between the indicators of patients of main and comparison group.

During all the observation periods the affinity of antimicrobial IgG antibodies in patients of comparison groups significantly differed from patients of main groups who received complex immunocorrective treatment.

The nature of the humoral systemic immunity component's response in patients with GP before and after treatment in the works of various authors [4, 7, 9, 12, 15,] has common tendencies, although the data regarding the concentration of individual immunoglobulins are sometimes controversial.

The results obtained by us are in general agreement with the opinion of other researchers [1, 2, 5, 7, 10]. Thus, Trigolos N.N. and co-authors [15] noted that the concentration of all three immunoglobulins (IgA, IgM, IgG) classes in the serum of patients with GP is significantly higher than in healthy persons. However, the authors noted a particularly high content of IgG in patients: (23.78 ± 0.61) g / l [control (13.97 ± 0.18) g / l, p <0.05], emphasizing that its amount always grows with inflammation. Laktionov A.L. [12] also indicates the greatest increase in the concentration of IgG and IgM while reducing the level of IgA in patients with generalized periodontitis. Krainov SV [11] in the course of treatment for patients with GP follows a tendency to reduce the level of SIgA, IgA, IgG and IgM pointing out that the normalization of these indices occurred more dynamically in the group where immunomodulatory therapy was applied.

The author also notes that the stage of immunomodulation, included in the scheme of complex treatment in chronic generalized periodontitis, is able to provide a higher rate of recovery and stable normalization of immunological reactivity in patients. But there is another opinion. For example, Dirik V.T. [4] notes that the serum content of IgG in major groups patients with GP is lower than in the control group.

Conclusion

The obtained data indicate that the developed therapy for patients with chronic generalized periodontitis of development grades I and II against the background of giardiasis had a pronounced normalizing effect on the activity of humoral immunity. Under its influence IgE and CIC levels in blood serum normalize and the affinity of antimicrobial IgG antibodies grows.

Comparing the indices of immunological status in two experimental groups (the main and comparison groups) during all the observation period, it can be stated that the developed complex therapy with the use of immunomodulators is more effective and clinically promising than the conventional therapy.

References

1. Bilozetskyi II. Kliniko-patogenetichni mehanizmy vzaemozvyazku i vzaemoobtyazhennya generalizovanoho parodontytu u khvorykh z revmatoidnym artrytom [dysertatsiya]. Kyiv: Nats. med. akademiya pisl. osviti im. Shupika; 2015. 19 s. [in Ukrainian]
2. Bodnya KI. Mochalova GO., Kadelnik LO. Lyamblio: obstezhenna i terapiya khvorykh u suchasnykh umovakh. Aktualna insektolohiya. 2015; 1(6): 27-33. [in Ukrainian]
3. Borysenko AV. Vplyv zakhvoryuvan parodontu na zagalnyi stan organizmu. Zdrovyya suspilstva. 2013; 1: 32-37. [in Ukrainian]
4. Dirik VT. Obgruntuvannya profilaktyky ta likuvannya zakhvoryuvan parodonta u pratsivnykiv, kontaktuyuchykh z pestytsydamy v umovakh zakrytoho ta vidkrytoho gruntu [dysertatsiya]. Lviv: Lviv. nats. med. un-t im. D.Galytskoho; 2016. 195 s. [in Ukrainian]
5. Faksh VA. editor. Spravochnik po laboratornoy diagnostike. Kyiv: Avanpost Prim; 2015. 870 s. [in Russian]
6. Gudaryan AA., Kuznyak NB., Dronik II. Klinicheskie, mikrobiologicheskie, immunologicheskie i metabolicheskie osobennosti vozniknoveniya gnoynogo protsessa v parodonte u bolnykh khronicheskim generalizovannym parodontitom. Medychni perspektivy. 2016;11(4): 98-105. [in Russian]
7. Ivanova VA. Stan imunitetu u ditey pry tyazhkiy formi khronichnoho retsydyvuyuchoho aftoznoho stomatytu u ditey z lyambliznoy invazieyu. Visnyk stomatologiyi. 2010; 2: 117-120. [in Ukrainian]
8. Kardashevskaya OI. Osoblyvosti klinichnoho perebihu, profilaktyky ta likuvannya zakhvoryuvan parodontu pratsivnykiv ptakhofabryk [dysertatsiya]. Lviv: Lviv. nats. med. un-t. im. D.Galytskoho; 2019. 19 p. [in Ukrainian]
9. Kashivska RS. Stan tkany parodonta u khvorykh na heneralizovanyi parodontyty pry zakhvoryuvannyyakh hepatobiliarnoyi systemy ta obgruntuvannya medykamentoznoyi korektsiyi vyavlenykh porushen [dysertatsiya]. Ivano-Frankivsk: DVNZ Ivano-Frankivsk. nats. med. universitet; 2016. 204 s. [in Ukrainian]
10. Kraynov SV., Popova AN., Alekhanova IF., Vasenev EE. Immunomodulyatsiya v gerontoparodontologii: vliyanie na gumoralnyi imunitet. Problemy stomatologii. 2018; (5): 319-327. [in Russian]
11. Laktionov AL., Konoplya AI., Luney MA., Karaulov A.V. Immunnyie i oksidantnyie narusheniya v patogeneze vospalitelnykh zabolevaniy parodonta. Immunologiya. 2015; (5): 319-327. [in Russian]
12. Patalaha OV. Osoblyvosti imunnosti vidpovidzi ta optimizatsiya likuvannya heneralizovanogo parodontytu u khvorykh z toksichnym opioyidnym hepatytom [dysertatsiya]. DU «Institut mikrobiolohiyi ta imunolohiyi im. I.I.Mechnykova NAMN Ukrayiny»; 2019. 28 p. [in Ukrainian]
13. Savielieva NM. Obgruntuvannya ta klinichna otsinka efektyvnosti rozrobленого kompleksnoho likuvannya khvorykh na hronichniy heneralizovanyi parodontyt na tli lyambliozu. innovatsiyi v stomatolohiyi. 2016; 4: 44-49. [in Ukrainian]
14. Trigolos NN., Makedonova YuA., Firsova IV., Starikova IV., Piterskaya NV., Maryimova EB. i dr. Soderzhanie immunoglobulinov v perifericheskoy venoznoy krovi i desnevoy zhidkosti u bolnykh khronicheskim generalizovannym parodontitom na fone metabolicheskogo sindroma. Vestn. VolgGMU. 2015;53(1):93-96. [in Russian]
15. Demkovich AE., Bondarenko YuI., Gasyuk PA. Humoral immune reactivity disorders in experimental parodontitis and their correction by flavonol. svit meditsini ta biologiyi. 2017. 3(61) Svit meditsini ta biologiyi. 2017; 61(3): 97-100.

Реферати

**КОРЕКЦІЯ ПАРАМЕТРІВ ГУМОРАЛЬНОЇ
ЛАНКИ СИСТЕМНОГО ІМУНІТЕТУ
У ХВОРИХ НА ГЕНЕРАЛІЗОВАНИЙ
ПАРОДОНТИТ**

Савельєва Н.М., Соколова І.І.

Досліджено динаміку показників гуморальної ланки системного імунітету при застосуванні комплексної терапії з включенням імуномодуляторів у хворих на генералізований пародонтит (ГП) хронічного перебігу I і II ступеня розвитку на тлі лямблозу. Було обстежено 180 пацієнтів з лямбліозом у віці 20-40 років, хворих на ГП хронічного перебігу I і II ступеня розвитку (основна група і група порівняння). Пацієнти основної групи отримували розроблену комплексну терапію із застосуванням імуномодуляторів, пацієнти групи порівняння лікували за традиційною схемою. Встановлено, що розроблена схема лікування має виражену нормалізуючу дію на активність гуморального імунітету. Під її впливом нормалізується вміст в сироватці крові IgE і циркулюючих імунних комплексів (ЦІК), підвищується спорідненість антимікробних IgG-антитіл. Отримані дані дають підставу стверджувати, що схема розробленої комплексної терапії у хворих на ГП на тлі лямбліозу виявилася більш ефективною, ніж традиційне лікування.

Ключові слова: хронічний генералізований пародонтит, лямбліоз, гуморальний імунітет.

Стаття надійшла 22.03.2019 р.

**КОРРЕКЦИЯ ПАРАМЕТРОВ ГУМОРАЛЬНОГО
ЗВЕНА СИСТЕМНОГО ІМУНІТЕТА
У БОЛЬНЫХ ГЕНЕРАЛИЗОВАННЫМ
ПАРОДОНТИТОМ**

Савельева Н.Н., Соколова И.И.

Исследована динамика показателей гуморального звена системного иммунитета при применении комплексной терапии с включением иммуномодуляторов у больных генерализованным пародонтитом (ГП) хронического течения I и II степени развития на фоне лямблиоза. Было обследовано 180 пациентов с лямблиозом в возрасте 20-40 лет, больных ГП хронического течения I и II степени развития (основная группа и группа сравнения). Пациенты основной группы получали разработанную комплексную терапию с применением иммуномодуляторов, пациентов группы сравнения лечили по традиционной схеме. Установлено, что разработанная схема лечения обладает выраженным нормализующим действием на активность гуморального иммунитета. Под ее влиянием нормализуется содержание в сыворотке крови IgE и ЦИК, повышается сродство antimicrobных IgG-антител. Полученные данные дают основание утверждать, что схема разработанной комплексной терапии у больных ГП на фоне лямблиоза оказалась более эффективной, чем традиционное лечение.

Ключевые слова: хронический генерализованный пародонтит, лямблиоз, гуморальный иммунитет.

Рецензент Аветиков Д.С.

DOI 10.26724/2079-8334-2019-4-70-151-155

UDC 616.36-006.327-036-06:616.36-002.14/2:612.6.05

L.M. Syzova, L.T. Koval, V.A. Bodnar, I.P. Kaydashev, O.M. Iziumska
Ukrainian Medical Stomatological Academy, Poltava

**PREDICTION OF HEPATIC FIBROSIS PROGRESSION RATE IN CHRONIC HEPATITIS C
ON THE BASIS OF CLINICAL AND GENETIC SIGNS**

e-mail: isizof@gmail.com

A cross-sectional study of 166 patients with chronic hepatitis C was carried out. As a result of the analysis, among the 35 possible factors of rapid progression of hepatic fibrosis in chronic hepatitis C, 10 most informative ones were identified: male gender ($p=0.005$), 1 genotype of HCV ($p=0.040$), alanine aminotransferase above 3 upper limits of normal ($p=0.015$), the levels of aspartate aminotransferase, γ -glutamyltranspeptidase and total bilirubin exceeding the upper limit of normal ($p=0.000$, $p=0.000$ and $p=0.001$, respectively), alcohol consumption >40 g/day ($p=0.033$), chronic cholecystitis and/or pancreatitis ($p=0.000$), type II diabetes mellitus ($p=0.007$) and a carriage of the normal genotype (Gln/Gln, Gln/-) of the TLR7 gene ($p=0.001$). In order to optimize the prognostication of the affiliation of a patient with chronic hepatitis C to the risk group of rapid progression of hepatic fibrosis there were proposed the highly effective mathematical model, developed on the basis of multiple discriminant analysis, exact forecast of which was 82.5 %.

Key words: chronic hepatitis C, the rate of fibrosis progression, prognostic model, discriminant analysis.

The work is a fragment of the research project "Determination of T-like receptors polymorphism role in the pathogenesis of infectious diseases", state registration No. 0118U005006.

At present, the hepatitis C virus (HCV) is the primary cause of chronic liver diseases [7]. HCV infection remains one of the most important problems of world health care due to its high prevalence, a constant tendency to an increase in the number of patients, a high level of chronic diseases development, the risk of hepatic cirrhosis and hepatocellular carcinoma, the complexity of treatment, and the lack of specific prevention [3, 11]. According to official data, there are 130-150 million patients with chronic hepatitis C (CHC) in the world, 700 thousand annually die of complications of this disease, and in the next 20 years, a further increase in mortality is predicted [11, 13].

Continuous progress is typical of CHC and now hepatic fibrosis (HF) is considered as a process by which a certain number of external factors interact with a unique combination of host factors, which causes significant differences in the natural course of the disease. There are virus factors (genotype and HCV quasispecies, the level of viral load) and host factors (male gender, duration of disease, age over 40 years